

П Р А В И Л А
ДОБРОВІЛЬНОГО СТРАХУВАННЯ
ВІД ВОГНЕВИХ РИЗИКІВ
ТА РИЗИКІВ СТИХІЙНИХ ЯВИЩ

№ 06

(нова редакція)

КИЇВ - 2008

З М І С Т

ТЕРМІНИ ТА ЇХ ВИЗНАЧЕННЯ.....	3
1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ.....	5
2. ПРЕДМЕТ ДОГОВОРУ СТРАХУВАННЯ.....	5
3. СТРАХОВА СУМА. СТРАХОВИЙ ТАРИФ. СТРАХОВИЙ ПЛАТІЖ. ФРАНШИЗА.....	5
4. СТРАХОВІ РИЗИКИ. СТРАХОВІ ВИПАДКИ.....	7
5. ВИКЛЮЧЕННЯ ІЗ СТРАХОВИХ ВИПАДКІВ І ОБМЕЖЕННЯ СТРАХУВАННЯ.....	8
6. СТРОК ТА МІСЦЕ ДІЇ ДОГОВОРУ СТРАХУВАННЯ.....	10
7. ПОРЯДОК УКЛАДАННЯ ДОГОВОРУ СТРАХУВАННЯ ТА УМОВИ ПРИПИНЕННЯ ЙОГО ДІЇ.....	10
8. ПРАВА ТА ОБОВ'ЯЗКИ СТОРІН.....	11
9. ДІЇ СТРАХУВАЛЬНИКА У РАЗІ НАСТАННЯ СТРАХОВОГО ВИПАДКУ.....	13
10. ПЕРЕЛІК ДОКУМЕНТІВ, ЩО ПІДТВЕРДЖУЮТЬ НАСТАННЯ СТРАХОВОГО ВИПАДКУ ТА РОЗМІР ЗБИТКІВ.....	13
11. ПОРЯДОК І УМОВИ ЗДІЙСНЕННЯ ВИПЛАТИ СТРАХОВОГО ВІДШКОДУВАННЯ.....	14
12. СТРОК ПРИЙНЯТТЯ РІШЕННЯ ПРО ЗДІЙСНЕННЯ АБО ВІДМОВУ В ЗДІЙСНЕННІ СТРАХОВИХ ВИПЛАТ.....	15
13. ПОРЯДОК ВИРІШЕННЯ СПОРІВ.....	16
14. ОСОБЛИВІ УМОВИ.....	16

ТЕРМІНИ ТА ЇХ ВИЗНАЧЕННЯ.

Нерухоме майно (нерухомість) – земельні ділянки, а також об'єкти (земельні поліпшення), розташовані на земельній ділянці і невід'ємно пов'язані з нею, переміщення яких є неможливим без їх знецінення та зміни їх призначення.

Будівлі – земельні поліпшення, в яких розташовані приміщення, призначені для перебування людини, розміщення рухомого майна, збереження матеріальних цінностей, здійснення виробництва, тощо.

Приміщення – частина внутрішнього об'єму будівлі, обмежена будівельними елементами, з можливістю входу і виходу.

Споруди – земельні поліпшення, що не належать до будівель та приміщень, призначені для виконання спеціальних технічних функцій (дамби, тунелі, естакади, естакади, мости, тощо).

Передавальні пристрої – земельні поліпшення, створені для виконання спеціальних функцій з передачі енергії, речовини, сигналу, інформації, тощо будь-якого походження та виду на відстань (лінії електропередачі, трубопроводи, водопроводи, теплові та газові мережі, лінії зв'язку, тощо).

Об'єкти незавершеного будівництва – будівлі, споруди або передавальні пристрої, які фактично не експлуатуються внаслідок того, що перебувають у недобудованому стані.

Рухоме майно – матеріальні об'єкти, які можуть бути переміщеними без заповідання їм шкоди.

Знос (знецінення) – втрата вартості майна порівняно з вартістю нового майна.

Дійсна вартість майна – вартість відтворення (вартість заміщення) або ринкова вартість майна.

Незалежна оцінка майна – це оцінка майна, що проведена суб'єктами оціночної діяльності. Суб'єктами оціночної діяльності є органи державної влади та органи місцевого самоврядування, які отримали повноваження на здійснення оціночної діяльності та у складі яких працюють оцінювачі, а також суб'єкти господарювання – зареєстровані в установленому законодавством порядку фізичні особи – СПД, а також юридичні особи, які здійснюють господарську діяльність, у складі яких працює хоча б один оцінювач та які отримали сертифікат суб'єкта оціночної діяльності.

Знищене майно – це майно, яке після настання певної події стає повністю непридатним до використання за цільовим призначенням і шляхом ремонту не може бути приведено в стан, придатний для подальшого використання.

Внаслідок знищення майно перестає існувати або повністю втрачає свою цінність (свої властивості).

Пошкоджене майно – це майно, якість якого після настання певної події погіршилась, зменшилась його цінність або на якийсь час воно стало непридатним для використання за цільовим призначенням, але шляхом ремонту може бути приведене в стан, придатний для подальшого його використання.

Стихійні лиха – природні явища, які мають надзвичайний характер та призводять до порушення нормальної діяльності населення, загибелі людей, руйнування і знищення матеріальних цінностей.

Землетрус – це підземні поштовхи і коливання земної поверхні, які виникають внаслідок раптових зсувів та розривів у земній корі або верхній частині мантії і поширюються на великі відстані у вигляді пружинних коливань. Якщо сила таких коливань перевищує 3 бали по шкалі Ріхтера, вони призводять до руйнування будівель / споруд, пожеж та людських жертв.

Зсув – це ковзкі зміщення мас гірських порід вниз по схилу під дією власної ваги, які виникають через ослаблення міцності гірських порід внаслідок вивітрювання, вимивання опадами та підземними водами, сейсмічних поштовхів, нерозважливої діяльності людини та інших процесів.

Снігова лавина – це швидкий, раптово початий зсув снігу та/або льоду з гірських схилів, що нестримно рухається величезною суцільною масою.

Сель – стрімкий потік руйнівної сили, який складається із суміші води, ґрунту, мінеральних частин, каміння, уламків гірських порід, що виникає у басейнах невеликих гірських річок внаслідок злив, інтенсивного танення снігів, а також проривів завальних озер, обвалів, зсувів, землетрусів.

Обвал – раптове стрімке падіння великої частини ґрунту, гірської породи, снігу внаслідок зсуву, руйнування і т.ін.

Каменепад – каміння, яке спадає з гір лавиною.

Просідання ґрунту – ущільнення ґрунту під впливом зовнішнього тиску чи навантаження власної ваги.

Буря, ураган, шквал, шторм – це викликаний погодними умовами рух повітряних мас із змінною швидкістю, який виникає в зоні циклонів і на периферії великих антициклонів із силою вітру, що відповідає 8 і більше балам за шкалою Бофора (понад 20,7 м/с), що супроводжується випаданням опадів і приливною хвилею (або без них) та має руйнівну силу.

Смерч – великої руйнівної сили повітряний вихор, який виникає в грозовій хмарі і потім поширюється згори донизу у вигляді стовпа або хобота діаметром до 1000 м, в якому повітря обертається зі швидкістю 50-200 м/с, захоплюючи пісок, воду і т.ін.

Повінь – це значне затоплення місцевості внаслідок підйому рівня води в річці, озері, водосховищі, спричинене зливами, весняним таненням снігу, вітровим нагоном води, руйнуванням дамб, гребель, тощо.

Паводок – фаза водного режиму річки, що може багаторазово повторюватися в різні пори року, яка характеризується інтенсивним, як правило, короткочасним збільшенням / підняттям рівня води і спричинена дощами або сніготаненням.

Град – різновид атмосферних опадів, що випадають у літню пору з купчасто-дощових хмар у вигляді щільних крижаних утворень різної величини та форми.

Злива – сильний дощ, що характеризується великою інтенсивністю – 30мм і більше за годину (випадання опадів протягом доби у кількості, що перевищує 1 середньомісячну норму випадання опадів для даної території).

Сильний снігопад – снігопад з кількістю опадів 20 мм і більше за 12 годин.

Цунамі – гігантські хвилі, які виникають в океані внаслідок підводних землетрусів, виверження підводних або острівних вулканів і спричинюють спустошення на низьких берегах.

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ.

1.1. На підставі цих Правил Товариство з додатковою відповідальністю страхова компанія «НАФТАГАЗСТРАХ» (далі - *Страховик*) укладає Договори добровільного страхування від вогневих ризиків та ризиків стихійних явищ з юридичними особами (незалежно від форм власності та видів їх діяльності) та дієздатними фізичними особами (далі - *Страхувальники*).

1.2. При зміні умов володіння, користування чи розпорядження майном Страхувальник зобов'язаний письмово попередити про це Страховика.

1.3. Страхувальники мають право при укладанні Договорів страхування призначати фізичних або юридичних осіб (Вигодонабувачів) для отримання страхового відшкодування, а також замінювати їх до настання страхового випадку. **Вигодонабувач** – це особа, яка має законний інтерес у застрахованому майні та може зазнати збитків у результаті настання страхового випадку.

2. ПРЕДМЕТ ДОГОВОРУ СТРАХУВАННЯ.

2.1. **Предметом Договору страхування** є майнові інтереси Страхувальника, що не суперечать закону України та пов'язані з володінням, користуванням і розпорядженням майном:

- яке належить Страхувальнику на правах власності;
- яким Страхувальник володіє, користується за договорами найму, оренди чи лізингу;
- придбане Страхувальником у кредит;
- прийняте Страхувальником для переробки, ремонту, на комісію, зберігання чи під заставу, якщо це майно не застраховане його власником.

2.2. **На страхування приймаються:**

2.2.1. Будівлі та споруди виробничого, адміністративного, складського та соціально-культурного призначення.

2.2.2. Житлові квартири, будинки (у т.ч. дачні), включаючи внутрішнє оздоблення (ремонт) приміщень.

2.2.3. Передавальні пристрої (лінії електропередачі, трубопроводи, водопроводи, теплові та газові мережі, лінії зв'язку, тощо).

2.2.4. Меблі, побутова та офісна техніка, комп'ютерна техніка та електроніка.

2.2.5. Технологічне обладнання, машини, апарати та устаткування.

2.2.6. Товарно-матеріальні цінності (ТМЦ).

2.2.7. Інше майно.

2.3. Застрахованим вважається майно, перелік та місцезнаходження якого зазначені в Договорі страхування.

3. СТРАХОВА СУМА. СТРАХОВИЙ ТАРИФ. СТРАХОВИЙ ПЛАТІЖ. ФРАНШИЗА.

3.1. **Страхова сума** - грошова сума, в межах якої Страховик, відповідно до умов Договору страхування, зобов'язаний провести виплату при настанні страхового випадку.

3.2. **Розмір страхової суми** визначається за домовленістю між Страховиком та Страхувальником у межах дійсної вартості майна на момент укладання Договору страхування, що підтверджена відповідними документами, якщо інше не передбачено Договором страхування.

Дійсна вартість майна визначається:

3.2.1. Для нерухомого майна (будівель, споруд, у т.ч. житлових квартир і будинків) – у розмірі вартості будівництва в даній місцевості аналогічних видів майна, враховуючи знос та експлуатаційно-технічний стан.

3.2.2. Для обладнання, машин, інвентарю, предметів домашнього вжитку та особистого користування – у розмірі суми, необхідної для придбання майна, аналогічного тому, що страхується, з урахуванням його зносу.

3.2.3. Для товарно-матеріальних цінностей (ТМЦ), товарів, що знаходяться в обігу (продукція, сировина, матеріали, придбані Страхувальником з метою їх переробки, а також запаси на складах, в крамницях) – у розмірі очікуваного середньомісячного залишку за цінами, необхідними для повторної їх закупівлі (за згодою Сторін можливе й інше визначення страхової суми цього виду майна з наданням розрахунку).

3.2.4. Для товарів, що виготовляються Страхувальником (як для незавершеного виробництва, так і готових товарів) – у розмірі витрат виробництва, необхідних для їх повторного виготовлення.

3.2.5. Для об'єктів на стадії незавершеного будівництва - у розмірі фактично проведених матеріальних та трудових витрат до моменту укладання Договору страхування, виходячи із затверджених норм та розцінок на будівельні роботи.

3.2.6. Для майна, одержаного Страхувальником за договором найму або прийнятого ним від інших організацій і населення для переробки, ремонту, на комісію, зберігання, тощо – у розмірі вартості, яка не повинна перевищувати даних бухгалтерського обліку підприємств, яким належить це майно, і документів про його прийняття, або оціночної вартості такого майна.

3.2.7. Для внутрішнього оздоблення (ремонт) приміщень - виходячи з витрат Страхувальника або орендодавця цих приміщень на їх ремонт / оздоблення згідно з відповідними документами, які підтверджують ці витрати або виходячи з вартості ремонтно-відновлювальних робіт, з урахуванням зносу і експлуатаційно-технічного стану оздоблення.

3.2.8. Для експонатів виставок, музейних коштовностей, колекцій, тощо - у розмірі вартості, вказаної у наданих Страхувальником документах компетентних установ або згідно з експертною оцінкою.

3.3. Знос (знецінення) будівель, споруд та іншого майна розраховується на підставі норм амортизаційних відрахувань, встановлених чинним законодавством.

3.4. Страхова сума встановлюється окремо за кожним видом (найменуванням) майна або за сукупністю (групою, категорією) майна, що приймається на страхування.

Розмір страхової суми визначається, враховуючи особливості фізичного стану майна, його поточного використання, впливу зовнішніх факторів на формування ринкової вартості майна, тощо.

3.4.1. Страхова сума може бути встановлена по окремому страховому випадку, групі страхових випадків або за Договором страхування в цілому.

3.5. Страхувальник має право застрахувати усе, належне йому майно у повному обсязі або будь-яку його частину (вибіркове страхування).

3.6. Розмір страхової суми при укладанні Договорів страхування майна юридичних осіб може бути встановлено в межах балансової або договірної (заявленої) вартості майна, але у будь-якому випадку не може перевищувати дійсну вартість майна на момент укладання Договору страхування.

3.7. За бажанням Страхувальника майно може бути застраховане у визначеному відсотку (частці) від його вартості. Але ця частка не може складати менше 50,0% дійсної вартості майна.

3.7.1. У разі коли страхова сума на момент укладання Договору страхування становить певну частку вартості застрахованого майна, страхове відшкодування виплачується у тій же частці від визначених по страховій події збитків, якщо інше не передбачено умовами страхування.

3.8. Після виплати страхового відшкодування, страхова сума за Договором страхування зменшується на суму виплаченого відшкодування з дати настання страхової події.

3.9. **Страховий тариф** - ставка страхового внеску з одиниці страхової суми за визначений період страхування.

Страхові тарифи обчислюються Страховиком актуарно (математично) на підставі відповідної статистики настання страхових випадків.

Конкретний розмір страхового тарифу визначається при укладанні Договору страхування в залежності від ступеня ризику (виду/категорії майна, галузі та характеру

діяльності Страхувальника, умов зберігання майна, застосування засобів протипожежної охорони, місцезнаходження майна, строку страхування і т.ін.).

Базові річні страхові тарифи наведені в Додатку № 1 до цих Правил.

3.10. **Страховий платіж** (страховий внесок, страхова премія) – плата за страхування, яку Страхувальник зобов'язаний внести Страховику згідно з Договором страхування.

Страховий платіж обчислюється виходячи зі страхової суми та страхового тарифу.

3.11. Страховий платіж може бути сплачений готівкою у касу Страховика або шляхом безготівкового перерахунку на поточний рахунок Страховика у грошовій одиниці України.

3.12. За згодою Сторін страховий платіж сплачується одноразово або частинами. Розмір та строки сплати чергових частин страхового платежу зазначаються в Договорі страхування.

3.13. Договором страхування може бути передбачена **франшиза** (*умовна чи безумовна*) - частина збитків, що не відшкодовується Страховиком.

Франшиза може бути встановлена як в абсолютній величині, так і у процентному відношенні до страхової суми.

• **Умовна франшиза** – Страховик не несе відповідальність за збитки, які не перевищують розмір франшизи, та зобов'язаний відшкодувати збиток повністю, якщо сума збитку перевищує розмір встановленої франшизи.

• **Безумовна франшиза** – Страховик зобов'язаний відшкодувати збиток за вирахуванням встановленої франшизи.

Франшиза встановлюється у кожному випадку завдання збитку за окремими ризиками або за всіма ризиками разом.

4. СТРАХОВІ РИЗИКИ. СТРАХОВІ ВИПАДКИ.

4.1. **Страховий ризик** - певна подія, на випадок якої проводиться страхування і яка має ознаки ймовірності та випадковості настання.

4.2. **Страховий випадок** – подія, передбачена Договором страхування, яка відбулася і з настанням якої виникає обов'язок Страховика здійснити виплату страхового відшкодування Страхувальнику або Вигодонабувачу.

4.3. За Договорами страхування, укладеними відповідно до цих Правил, Страховик відшкодовує збитки за пошкодження або знищення застрахованого майна, що сталося внаслідок:

4.3.1. Пожежі, удару блискавки, вибуху газу, що використовується для побутових потреб.

Пожежа – це процес неконтрольованого горіння поза місцем, спеціально призначеним для розведення та підтримання вогню, що розповсюджується у часі і просторі. Пожежа супроводжується знищенням матеріальних цінностей, створює загрозу життю та здоров'ю людей, довкіллю.

Якщо Договором страхування не обумовлено інше, відшкодуванню підлягають також збитки, завдані продуктами горіння (іскри, дим, сажа) і заходами, прийнятими для гасіння пожежі та запобігання подальшому розповсюдженню вогню.

4.3.2. Вибуху парових котлів, газосховищ, газопроводів, машин, апаратів та інших аналогічних пристроїв.

Вибух - швидкоплинний процес виділення великої кількості енергії за короткий проміжок часу, що супроводжується руйнівною силою газів (пару), що розширюються.

Вибухом резервуару (котла, балона, трубопроводу, тощо), вважається такий вибух, при якому стінки резервуару так пошкоджуються, що стає неможливим вирівняти тиск усередині і поза резервуаром. Якщо усередині такого резервуару відбудеться вибух внаслідок швидкоплинного протікання хімічної реакції, то заповідяні резервуару ушкодження підлягають відшкодуванню і у тому випадку, коли стінки його не мають розриву. Страховому відшкодуванню не підлягають збитки, заповідяні тиском нижче атмосферного (вакуумом) або розрідженням газу в резервуарі.

4.3.3. Стихійних лих (природних явищ, які мають надзвичайний характер та призводять до порушення нормальної діяльності населення, загибелі людей, руйнування і знищення матеріальних цінностей), а саме:

- землетрусу, виверження вулкану, дії підземного вогню.

Збитки від землетрусу підлягають відшкодуванню лише у тому випадку, якщо Страхувальник доведе, що при проектуванні, будівництві та експлуатації застрахованих будівель і споруд належним чином враховувалися сейсмологічні умови місцевості, у якій розташовані ці будівлі і споруди;

- зсуву, снігових лавин, обвалу, каменепаду, просідання ґрунту, селю.

Збитки від зсуву, снігових лавин, гірського обвалу, просідання або іншого руху ґрунту не підлягають відшкодуванню у тому випадку, якщо вони викликані проведенням вибухових робіт, виїмкою ґрунту з котлованів або кар'єрів, засипанням порожнеч або проведенням земленасипних робіт, а також добуванням або розробленням родовищ твердих, рідких або газоподібних копалин;

- бурі, урагану, шквалу, шторму, смерчу, цунамі;
- повені / затоплення, паводку;
- граду, зливи, сильного снігопаду.

4.3.4. Падіння на застраховане майно пілотованих літаючих об'єктів, їх уламків або багажу.

5. ВИКЛЮЧЕННЯ ІЗ СТРАХОВИХ ВИПАДКІВ І ОБМЕЖЕННЯ СТРАХУВАННЯ.

5.1. Якщо інше не обумовлено Договором страхування, **страхуванню не підлягають:**

5.1.1. Готівкові гроші в українській грошовій одиниці та в іноземній валюті.

5.1.2. Акції, облігації та інші цінні папери; страхові поліси, ощадні книжки, банківські чеки і т.ін.

5.1.3. Рукописи, креслення та інші документи, бухгалтерські та ділові книги.

5.1.4. Зразки, наочні приладдя, моделі, макети, виставочні зразки, форми і т.п.

5.1.5. Коштовні метали в самородках, злитках, дроті або у вигляді посуду, коштовні камені без оправ, ювелірні вироби.

5.1.6. Рідкісні та антикварні предмети.

5.1.7. Ордена, медалі, іменні знаки та нагороди.

5.1.8. Марки, монети, грошові знаки та бони, малюнки, картини, скульптури або інші колекції та твори мистецтва, а також предмети релігійного культу.

5.1.9. Технічні носії інформації комп'ютерних та аналогічних систем (магнітні плівки, касети, магнітні диски і т.ін.).

5.1.10. Ділова деревина та дрова на лісосіках і під час сплаву.

5.1.11. Вибухові речовини.

5.1.12. Будівлі, споруди та інше майно, строк експлуатації яких минув.

5.1.13. Майно, що перебуває в аварійному стані чи розташоване у зоні, якій загрожують повені, зсуви, обвали або інші стихійні лиха – з часу оголошення у встановленому порядку про таку загрозу або оформлення компетентними органами (гідрометеослужба) відповідного документа (акта, висновку), що підтверджує факт аварійності, загрози.

5.1.14. Худоба, посіви сільськогосподарських культур та фруктових-ягідні посадки.

5.1.15. Інше майно, факт загибелі якого достовірно важко з'ясувати.

5.2. **Страховому відшкодуванню не підлягають збитки**, що завдані:

5.2.1. Застрахованому майну внаслідок його обробки вогнем, теплом або іншим термічним впливом з метою переробки або у інших цілях (наприклад: висушування, варіння, коптіння, гаряча обробка або плавлення металів).

5.2.2. Двигунам внутрішнього згорання або аналогічним машинам внаслідок вибухів, що виникають в камерах згорання.

5.2.3. Дією електричного струму на різні електричні пристрої з виникненням полум'я або без нього внаслідок перенапруження, порушення ізоляції електричного

устаткування, короткого замикання, замикання в обмотці та при інших аваріях і несправностях електротехнічного обладнання.

5.2.4. Вибухом динаміту або інших вибухових речовин.

Під *вибуховими речовинами* розуміють хімічні сполуки чи суміші, здатні під впливом зовнішнього імпульсу до швидких хімічних реакцій, які супроводжуються утворенням великої кількості тепла і газоподібних продуктів.

5.2.5. Внаслідок проникнення в застраховані приміщення дощу, снігу, граду або бруду через незачинені вікна, двері або інші отвори в будівлях, якщо ці отвори не виникли внаслідок стихійного лиха.

5.2.6. Порушенням техніки безпеки, протипожежних правил, санітарних норм та інших нормативних актів, які регулюють правила утримання, зберігання, обслуговування і експлуатації застрахованого майна.

5.2.7. Внаслідок навмисних дій, бездіяльності, халатності чи грубої недбалості Страхувальника (Вигодонабувача) чи осіб, що пов'язані зі Страхувальником трудовими відносинами або є членами його родини, або інші особи, що проживають разом зі Страхувальником та ведуть з ним спільне господарство.

5.2.8. Постійним впливом експлуатаційних факторів або природних процесів (зносу, корозії, окислювання, шуму, гниття, самозаймання, усушки та інших природних властивостей матеріалів, з яких виготовлене застраховане майно), а також пошкодженням шкідниками, плісенню, грибок.

5.2.9. Внаслідок експериментальних чи дослідницьких робіт, якщо інше не передбачено Договором страхування.

5.2.10. Будь-якими воєнними діями, громадянськими заворушеннями, повстаннями, заколотами, страйками, державним переворотом, терористичними актами та їх наслідками.

5.2.11. Реквізицією, арештом, конфіскацією та іншими законними діями військової чи цивільної влади, які мають юридичну силу на період дії Договору страхування.

5.2.12. Діями мін, бомб, снарядів та інших знарядь війни.

5.2.13. Ядерними інцидентами, впливом іонізуючого випромінювання, радіоактивного та бактеріологічного забруднення.

5.2.14. Техногенними аваріями, викликаними систематичним нерегламентованим використанням технологічного обладнання.

5.2.15. Внаслідок застосування матеріалів та конструкцій, забракованих відповідними компетентними органами.

5.2.16. Переміщенням застрахованого майна та знаходженням його поза місцем / адресою, зазначеною у Договорі страхування, крім випадків переїзду Страхувальника за новою адресою за умови письмового погодження зі Страховиком.

5.3. Якщо інше не обумовлено Договором страхування, Страховик **не відшкодовує збитки**, що мали місце внаслідок:

5.3.1. Пошкодження або знищення вітрин, вітражів, скляних стін, віконного і дверного скла розміром більше 1,5 кв.м., а також віконних і дверних рам або інших обрамлень, у яких закріплене таке скло.

5.3.2. Пошкодження або знищення закріплених на зовнішній стороні будівель і споруд таких предметів, як щогли, антени, відкриті електропроводи, світлові рекламні установки, плакатні щити, захисні козирки або навіси вітрин.

5.3.3. Падіння конструктивних елементів та уламків (частин) застрахованого майна внаслідок часткового руйнування або пошкодження цього майна через ветхість (знос) та/або виробничі (будівельні) дефекти.

5.3.4. Обвалу будинків, споруд через похибки проектувальників та/або будівельників.

5.3.5. Пошкодження машин, обладнання і транспортних засобів в результаті їх внутрішніх пошкоджень, які не спричинені ніякими зовнішніми факторами.

5.4. У будь-якому випадку **не відшкодовуються збитки**, що виникли до початку дії Договору страхування, але були виявлені тільки після його укладання, а також непрямі збитки Страхувальника (моральна шкода, штрафи, пені, неустойки).

6. СТРОК ТА МІСЦЕ ДІЇ ДОГОВОРУ СТРАХУВАННЯ.

6.1. Місце дії Договору страхування – Україна, якщо інше не обумовлено Договором страхування.

6.2. Рухоме майно вважається застрахованим тільки на тій території (за адресою), що вказана у Договорі страхування. Якщо застраховане майно вилучається з місця дії Договору страхування без узгодження зі Страховиком, страховий захист припиняється.

6.2.1. При зміні місцезнаходження застрахованого майна Страхувальник повинен заздалегідь повідомити про це Страховика і, у разі збільшення ризику, сплатити додаткову премію, визначену Страховиком.

6.2.2. Повернення на територію страхування майна, пошкодженого за її межами, не є підставою для виплати Страховиком страхового відшкодування.

6.3. Договір страхування може укладатись на строк від 1 до 11 місяців, на 1 рік і більше (із щорічним уточненням вартості майна і перерахунком суми річних платежів).

6.4. Договір страхування набирає чинності з моменту внесення першого страхового платежу, якщо інше не передбачено Договором страхування.

7. ПОРЯДОК УКЛАДАННЯ ДОГОВОРУ СТРАХУВАННЯ ТА УМОВИ ПРИПИНЕННЯ ЙОГО ДІЇ.

7.1. **Договір страхування** – це письмова угода між Страхувальником і Страховиком, згідно з якою Страховик бере на себе зобов'язання у разі настання страхового випадку здійснити виплату страхового відшкодування Страхувальнику або Вигодонабувачу, а Страхувальник зобов'язується сплачувати страхові платежі у визначені строки та виконувати інші умови Договору.

7.2. Для укладання Договору страхування Страхувальник подає Страховику письмову заяву за формою, встановленою Страховиком, або іншим чином заявляє про свій намір укласти Договір страхування. При укладанні Договору страхування Страховик має право запросити у Страхувальника баланс або довідку про фінансовий стан, підтверджені аудитором (аудиторською фірмою), та інші документи, необхідні для оцінки страхового ризику.

7.3. Страхувальник надає Страховику:

7.3.1. Перелік / опис майна, що підлягає страхуванню, із зазначенням його вартості та місцезнаходження (засвідчений підписом керівника і головного бухгалтера та скріплений печаткою Страхувальника – юридичної особи / СПД).

При необхідності залучається експерт для огляду (експертизи) майна, що підлягає страхуванню, і тоді перелік / опис майна засвідчується його підписом.

7.3.2. Відомості, необхідні для визначення ступеня страхового ризику:

- інформацію про призначення майна та умови його експлуатації; характеристику приміщень, де знаходиться майно;

- інформацію про наявність факторів небезпеки на виробництві (небезпечні властивості речовин і матеріалів, що використовуються та/або видобуваються, небезпечні виробничі процеси і операції, небезпечне обладнання), що можуть призвести до настання страхового випадку;

- інформацію про наявність протипожежного захисту;

- іншу інформацію на вимогу Страховика.

7.3.3. Страхувальник несе відповідальність за достовірність і повноту даних, представлених ним в заяві на укладання Договору страхування та переліку / описі майна, що підлягає страхуванню.

7.4. Факт укладання Договору страхування може посвідчуватися Страховим свідоцтвом (полісом, сертифікатом), що є формою Договору страхування.

7.5. **Дія Договору страхування припиняється та втрачає чинність** за згодою Сторін, а також у разі:

1) закінчення строку його дії;

2) виконання Страховиком зобов'язань перед Страхувальником у повному обсязі;

3) несплати Страхувальником страхового платежу. При цьому Договір вважається достроково припиненим у випадку, якщо перший (або черговий) страховий платіж не

був сплачений за письмовою вимогою Страховика протягом 10 (десяти) робочих днів з дня пред'явлення такої вимоги Страхувальнику, якщо інше не передбачено умовами Договору страхування;

4) ліквідації Страхувальника - юридичної особи або смерті Страхувальника – фізичної особи чи втрати ним дієздатності, за винятком випадків, передбачених статтями 22, 23 і 24 Закону України «Про страхування»;

5) ліквідації Страховика у порядку, встановленому законодавством України;

6) прийняття судового рішення про визнання Договору страхування недійсним;

7) в інших випадках, передбачених законодавством України.

7.6. Дію Договору страхування може бути достроково припинено за вимогою Страхувальника або Страховика, якщо це передбачено умовами Договору страхування.

Про намір достроково припинити дію Договору страхування будь-яка Сторона зобов'язана повідомити іншу не пізніше, як за 30 календарних днів до дати припинення дії Договору страхування, якщо інше ним не передбачено.

7.6.1. У разі дострокового припинення дії Договору страхування за вимогою *Страхувальника*, Страховик повертає йому страхові платежі за період, що залишився до закінчення дії Договору з вирахуванням нормативних витрат на ведення справи, визначених при розрахунку страхового тарифу, фактичних виплат страхового відшкодування, що були здійснені за цим Договором страхування. Якщо вимога Страхувальника обумовлена порушенням Страховиком умов Договору страхування, то останній повертає Страхувальнику сплачені ним страхові платежі повністю.

7.6.2. У разі дострокового припинення дії Договору страхування за вимогою *Страховика*, Страхувальнику повертаються повністю сплачені ним страхові платежі. Якщо вимога Страховика обумовлена невиконанням Страхувальником умов Договору страхування, то Страховик повертає йому страхові платежі за період, що залишився до закінчення дії Договору, з вирахуванням нормативних витрат на ведення справи, визначених при розрахунку страхового тарифу, фактичних виплат страхового відшкодування, що були здійснені за цим Договором страхування.

7.6.3. Не допускається повернення коштів готівкою, якщо платежі було здійснено в безготівковій формі, за умови дострокового припинення Договору страхування.

7.7. Договір страхування вважається недійсним з моменту його укладання у випадках, передбачених Цивільним кодексом України, а також у разі:

1) якщо його укладено після страхового випадку;

2) якщо предметом Договору страхування є майно, яке підлягає конфіскації на підставі судового вироку або рішення, що набуло законної сили.

Договір страхування визнається недійсним у судовому порядку.

8. ПРАВА ТА ОБОВ'ЯЗКИ СТОРІН.

8.1. Страховик зобов'язаний:

8.1.1. Ознайомити Страхувальника з умовами та Правилами страхування.

8.1.2. Протягом 2 (двох) робочих днів, як тільки стане відомо про настання страхового випадку, вжити заходів щодо оформлення всіх необхідних документів для своєчасного здійснення виплати страхового відшкодування Страхувальнику.

8.1.3. При настанні страхового випадку здійснити виплату страхового відшкодування у передбачений Договором страхування строк. Страховик несе майнову відповідальність за несвоєчасне здійснення виплати страхового відшкодування шляхом сплати Страхувальнику неустойки (штрафу, пені), розмір якої визначається умовами Договору страхування або законом.

8.1.4. Відшкодувати витрати, понесені Страхувальником при настанні страхового випадку щодо запобігання або зменшення збитків, якщо це передбачено умовами Договору страхування.

8.1.5. За заявою Страхувальника у разі здійснення ним заходів, що зменшили страховий ризик, або у випадку збільшення вартості майна переукласти з ним Договір страхування.

8.1.6. Не розголошувати відомостей про Страхувальника та його майнове становище, крім випадків, встановлених законом.

8.2. Страховик має право:

8.2.1. Перевіряти відомості Страхувальника, а також корегувати умови Договору страхування за згодою Страхувальника, якщо в період його дії відбудеться зміна ризику або обсягу страхової відповідальності Страховика.

8.2.2. При укладанні Договору страхування, запросити у Страхувальника баланс або довідку про його фінансовий стан, підтверджені аудиторською фірмою.

8.2.3. Здійснити огляд місця події, що має ознаки страхового випадку, та зробити фото- / відео- зйомку.

8.2.4. У разі необхідності робити запити про відомості, пов'язані із страховим випадком, до правоохоронних органів, банків та інших підприємств, установ і організацій, що володіють інформацією про обставини страхового випадку, а також самостійно з'ясовувати причини та обставини страхового випадку.

8.2.5. Відмовити у виплаті страхового відшкодування відповідно до п.12.4. цих Правил.

8.2.6. У разі виникнення причин для сумніву в обґрунтованості (законності) виплати страхового відшкодування, відстрочити його виплату до отримання підтвердження або спростування цих причин відповідними органами.

8.2.7. Затримати виплату страхового відшкодування, якщо проти Страхувальника порушено кримінальну справу з причин, які мають відношення до збитку.

8.2.8. Давати рекомендації, направлені на зменшення збитку, проводити спільні розслідування, експертні перевірки.

8.2.9. Вимоги (регресу) до особи, винної в настанні страхового випадку.

8.3. Страхувальник зобов'язаний:

8.3.1. Своєчасно вносити страхові платежі.

8.3.2. При укладанні Договору страхування надати Страховику необхідну достовірну інформацію про майно, яке підлягає страхуванню, а також інформацію про всі відомі йому обставини, що мають істотне значення для оцінки страхового ризику, і надалі інформувати його про будь-яку зміну страхового ризику.

До змін ступеня ризику відноситься: перехід застрахованого майна у власність до іншої особи або передача в заставу чи оренду; переміщення майна з території страхування; перебудова або переобладнання будівлі, проведення ремонтних робіт у приміщеннях; використання предмету страхування за іншим призначенням; припинення виробництва або зміна його характеру; зберігання у застрахованій будівлі / приміщенні вогнебезпечних або вибухових речовин, тощо.

8.3.3. При укладанні Договору страхування повідомити Страховика про інші чинні Договори страхування щодо предмета страхування.

8.3.4. Утримувати майно у суворій відповідності до протипожежних правил, забезпечувати виконання вимог органів пожежного нагляду, дотримуватись правил зберігання і норм експлуатації майна та технології виконання робіт.

8.3.5. Вживати заходів щодо запобігання та зменшення збитків, завданих внаслідок настання страхового випадку.

8.3.6. Повідомити Страховика про настання страхового випадку в строк, передбачений умовами Договору страхування.

8.3.7. Протягом 2 (двох) робочих днів, повідомити Страховика про порушення судової справи, що стосується причин та обставин страхового випадку, розміру збитків або їх відшкодування.

8.4. Страхувальник має право:

8.4.1. Ознайомитись з Правилами страхування та отримати роз'яснення щодо умов страхування.

8.4.2. При настанні страхового випадку отримати страхове відшкодування в межах страхової суми та в порядку і в строк, передбачені Договором страхування.

8.4.3. При укладанні Договору страхування призначити Вигодонабувачів – осіб, які мають переважне право на одержання страхового відшкодування, а також змінити їх до настання страхового випадку, якщо інше не передбачено Договором страхування.

8.4.4. У разі втрати оригіналу Договору страхування в період його дії, звернутися до Страховика з письмовою заявою про видачу дубліката.

З моменту видачі дубліката загублений оригінал Договору страхування втрачає свою юридичну силу.

8.4.5. Найняти незалежного експерта для визначення суми збитку.

8.4.6. Вносити зміни до умов Договору страхування за згодою Страховика.

8.4.7. Оскаржити в суді рішення Страховика про відмову у виплаті страхового відшкодування або про зменшення його розміру.

8.5. Умовами Договору страхування можуть бути передбачені також інші права та обов'язки Сторін.

9. ДІЇ СТРАХУВАЛЬНИКА У РАЗІ НАСТАННЯ СТРАХОВОГО ВИПАДКУ.

9.1. При настанні страхового випадку Страхувальник зобов'язаний:

9.1.1. Протягом 2 (двох) робочих днів письмово повідомити Страховика про настання страхового випадку з наданням переліку пошкодженого або знищеного майна, із зазначенням його вартості та з описом обставин, причин та характеру страхової події.

9.1.2. Якщо подія вимагає втручання компетентних органів (Державного департаменту пожежної охорони МНС України, Українського гідрометеорологічного центру МНС України або підпорядкованих йому обласних Центрів з гідрометеорології, органів внутрішніх справ України), необхідно негайно, як тільки це стане відомо, повідомити їм про те, що сталося.

9.1.3. Вжити всіх можливих заходів для рятування і збереження пошкодженого майна, усунення причин, що сприяли б виникненню додаткових збитків.

9.1.4. Зберегти до прибуття Страховика чи його представника та пред'явити пошкоджене майно чи залишки від нього в тому вигляді, в якому воно було після події. Зміна картини збитку припустима тільки, якщо це диктується письмовими вказівками компетентних органів, розуміннями безпеки, зменшенням розміру збитку.

9.1.5. Надати Страховику можливість провести огляд пошкодженого майна та можливість участі Страховика в комісії, створеної для встановлення причин і визначення розміру збитку, а також узгодити із Страховиком подальші дії щодо урегулювання страхового випадку.

9.2. Договором страхування можуть бути передбачені й інші дії Страхувальника при настанні страхового випадку.

10. ПЕРЕЛІК ДОКУМЕНТІВ, ЩО ПІДТВЕРДЖУЮТЬ НАСТАННЯ СТРАХОВОГО ВИПАДКУ ТА РОЗМІР ЗБИТКІВ.

10.1. Перелік документів, що підтверджують факт настання страхового випадку та розмір завданого збитку у кожному конкретному випадку визначається характером страхової події.

10.2. Основними, необхідними для виплати документами є:

10.2.1. Письмове повідомлення про настання події, що призвела до збитків.

10.2.2. Договір страхування.

10.2.3. Письмова заява Страхувальника на виплату страхового відшкодування із зазначенням причин і обставин страхового випадку, а також:

- довідка Державного департаменту пожежної охорони МНС України – у разі дії вогню або вибуху;

- довідка Українського гідрометеорологічного центру МНС України або підпорядкованих йому обласних Центрів з гідрометеорології – у разі стихійного явища.

10.2.4. Перелік знищеного та/або пошкодженого майна із зазначенням його дійсної вартості та документами, що її підтверджують.

10.2.5. Рішення, ухвали, постанови, вироки судових органів, які стосуються страхової події (за їх наявності).

10.2.6. Висновок про страховий випадок, складений експертною комісією, який містить причини і можливі наслідки страхового випадку.

10.2.7. Документи, що підтверджують розмір завданих збитків (калькуляція, рахунки за ремонтно-відновлювальні роботи, акт виконаних робіт із розбивкою вартості за кожним видом робіт і за кожну деталь / матеріал, тощо).

10.2.8. У випадку завдання збитків товарним запасам на складах – виписка з інвентарних книг або книг складського обліку.

10.2.9. Висновок експертів про розмір матеріального збитку (у разі необхідності).

10.2.10. Інші документи на вимогу Страховика, що можуть підтверджувати факт настання страхового випадку та розмір збитків, у залежності від характеру події.

10.3. Страховик не має права вимагати документи, що не стосуються обставин страхового випадку.

10.4. Розмір страхового відшкодування визначається Страховиком на підставі даних огляду, виходячи з дійсної вартості пошкодженого / знищеного майна, страхових сум та документів, що підтверджують розмір завданих збитків внаслідок настання страхового випадку.

11. ПОРЯДОК І УМОВИ ЗДІЙСНЕННЯ ВИПЛАТИ СТРАХОВОГО ВІДШКОДУВАННЯ.

11.1. Страхове відшкодування підлягає виплаті після того, як повністю будуть встановлені причини, обставини та розмір збитку. Страхувальник зобов'язаний надати Страховику всі необхідні, належним чином оформлені документи, що мають відношення до страхового випадку, та необхідні для визначення розміру збитків внаслідок його настання. Неподання документів без поважних на це причин, дає Страховику право на відмову у виплаті страхового відшкодування повністю або в частині збитку, не підтвердженій документально.

11.2. *Страхове відшкодування виплачується:*

11.2.1. При знищенні застрахованого майна – у розмірі його дійсної вартості за вирахуванням залишків, придатних до подальшого використання, якщо вони можуть використовуватись за їх прямим призначенням.

11.2.2. При пошкодженні застрахованого майна – у розмірі витрат на його відновлення до стану, в якому воно було до настання страхової події, але не більше вартості пошкодженого майна на день укладання Договору страхування.

Застраховане майно вважається пошкодженим або частково зруйнованим, якщо витрати на його відновлення, включаючи залишкову вартість, не перевищують його дійсної вартості на момент настання страхового випадку.

Витрати по відновленню майна передбачають:

- витрати на матеріали та запасні частини, необхідні для відновлення;
- витрати на оплату робіт по відновленню;
- витрати на доставку матеріалів до місця ремонту;
- інші витрати, необхідні для відновлення застрахованого майна до стану, в якому воно знаходилось безпосередньо перед настанням страхового випадку.

Якщо проводиться заміна пошкоджених частин, незважаючи на можливий їх ремонт без загрози безпеці подальшої експлуатації застрахованого майна, Страховик відшкодовує Страхувальнику вартість ремонту цих частин, але не вище вартості їх заміни.

Якщо інше не передбачено умовами Договору страхування, з суми витрат на відновлення майна вираховується сума зносу частин, що замінюються у процесі ремонту вузлів, агрегатів та деталей. Розмір вирахувань розраховується виходячи з дійсної вартості цих частин на день настання страхового випадку і їх первинної вартості.

11.3. *Страховому відшкодуванню не підлягають:*

- додаткові витрати, пов'язані із поліпшенням застрахованого майна;
- витрати на технічне обслуговування та гарантійний ремонт застрахованого майна;

- витрати на переобладнання, тимчасовий та допоміжний ремонт застрахованого майна;

- інші витрати, зроблені понад необхідні для відновлення застрахованого майна.

11.4. Відшкодуванню також підлягають обґрунтовані і доцільні витрати по ліквідації або зменшенню завданої шкоди майну, підтверджені документально, якщо інше не передбачено умовами Договору страхування.

11.5. Після виплати страхового відшкодування, до Страховика, у межах фактичних затрат, переходить право вимоги, яке Страхувальник має до особи, відповідальної за заподіяний збиток.

11.6. Якщо Страхувальник одержав відшкодування за збиток від осіб, винних у настанні страхового випадку, Страховик виплачує тільки різницю між сумою, що підлягає виплаті за умовами страхування, та сумою, отриманою від третіх осіб. Страхувальник зобов'язаний протягом 3 (трьох) робочих днів повідомити Страховика про отримання таких сум.

11.7. Виплата страхового відшкодування здійснюється Страховиком у розмірі прямого збитку, якого зазнав Страхувальник, у межах страхової суми, встановленої Договором страхування.

Загальна сума виплат за одним або декількома страховими подіями не може перевищувати страхову суму за Договором страхування (враховуючи страхові суми, встановлені для кожного найменування застрахованого майна).

11.8. Якщо майно застраховане у кількох Страховиків і загальна сума перевищує дійсну вартість майна, то страхове відшкодування, що виплачується усіма Страховиками, не може перевищувати дійсної вартості майна. При цьому кожний Страховик здійснює виплату пропорційно розміру страхової суми за укладеним ним Договором страхування.

11.9. У випадку виникнення спорів між Сторонами щодо причин та розмірів збитку, кожна із Сторін має право вимагати проведення незалежної експертизи. Експертиза здійснюється за рахунок Сторони, яка вимагає її проведення, або Сторони можуть домовитись про оплату експертизи рівними частинами.

Експертами не можуть бути особи, що є конкурентами Страхувальника або які мають з ним ділові контакти, а також працівники цих осіб.

11.10. *Із суми страхового відшкодування утримуються:*

- безумовна франшиза;

- несплачені чергові частини страхового платежу (у разі сплати його частинами), якщо виплата здійснюється до настання строку їх сплати.

11.11. Здійснення виплати страхового відшкодування проводиться Страховиком згідно з умовами Договору страхування на підставі заяви Страхувальника і Страхового акта, який складається Страховиком.

12. СТРОК ПРИЙНЯТТЯ РІШЕННЯ ПРО ЗДІЙСНЕННЯ АБО ВІДМОВУ В ЗДІЙСНЕННІ СТРАХОВИХ ВИПЛАТ.

12.1. Страховик приймає рішення про здійснення або відмову у здійсненні виплати страхового відшкодування протягом 10 (десяти) робочих днів з дня надання Страхувальником усіх необхідних документів, оформлених належним чином.

12.1.1. Страховик має право відстрочити прийняття рішення щодо здійснення виплати або відмови у виплаті страхового відшкодування якщо:

- подані документи не дають змоги повністю з'ясувати причини і обставини страхового випадку, розмір збитків, право Страхувальника на одержання відшкодування – до з'ясування таких обставин;

- справа, що стосується обставин страхового випадку, розміру збитку чи відшкодування перебуває на розгляді суду – до одержання Страховиком рішення суду або ухвали про припинення (закриття) судового провадження, що набрали законної сили, а в разі оскарження в апеляційному чи касаційному порядку – після закінчення розгляду справи.

12.2. Після прийняття рішення про здійснення виплати страхового відшкодування, Страховик протягом 10 (десяти) робочих днів складає Страховий акт і здійснює виплату страхового відшкодування.

12.3. Якщо прийнято рішення про відмову у здійсненні виплати страхового відшкодування, Страховик протягом 5 (п'яти) робочих днів повідомляє про це Страхувальника (Вигодонабувача) письмово з обґрунтуванням причин відмови.

12.4. Підставою для відмови у здійсненні страхового відшкодування є:

12.4.1. Навмисні дії Страхувальника або Вигодонабувача, що спрямовані на настання страхового випадку. Зазначена норма не поширюється на дії, пов'язані з виконанням ними громадянського чи службового обов'язку, в стані необхідної оборони (без перевищення її меж) або захисту майна, життя, здоров'я, честі, гідності та ділової репутації. Кваліфікація таких дій, встановлюється відповідно до чинного законодавства України.

12.4.2. Вчинення Страхувальником – фізичною особою умисного злочину, що призвів до страхового випадку.

12.4.3. Подання Страхувальником свідомо неправдивих відомостей про предмет Договору страхування або про факт настання страхового випадку.

12.4.4. Отримання Страхувальником повного відшкодування збитків від особи, винної у їх заподіянні.

12.4.5. Несвоєчасне повідомлення Страхувальником про настання страхового випадку без поважних на це причин або створення Страховику перешкод у визначенні обставин, характеру та розміру збитків.

12.4.6. Інші випадки, передбачені законом України.

12.5. Умовами Договору страхування можуть бути передбачені інші підстави для відмови у виплаті страхового відшкодування, якщо це не суперечить закону України.

12.6. Відмова Страховика у виплаті страхового відшкодування може бути оскаржена в судовому порядку.

13. ПОРЯДОК ВИРІШЕННЯ СПОРІВ.

13.1. Усі спори щодо дотримання Сторонами умов Договору страхування розглядаються і вирішуються шляхом переговорів, а при не досягненні згоди – у судовому порядку відповідно до вимог чинного законодавства України.

13.2. Строк позовної давності щодо вимоги Страхувальника (Вигодонабувача) до Страховика про здійснення виплати страхового відшкодування регламентується чинним законодавством України.

14. ОСОБЛИВІ УМОВИ.

14.1. Зміни та доповнення до цих Правил в обов'язковому порядку узгоджуються з уповноваженим органом у справах нагляду за страховою діяльністю.

14.2. Внесення змін до Правил страхування не впливає на дію Договорів страхування, які були укладені до дати їх внесення.

14.3. Усі доповнення і зміни до Договору страхування дійсні, якщо вони виконані у письмовій формі та підписані уповноваженими представниками Сторін.

14.4. Права та обов'язки Страховика та/або Страхувальника, підстави для відмови у здійсненні страхових виплат, зазначені у цих Правилах, але які не передбачені Законом України «Про страхування», з метою їх правозастосування, повинні бути передбачені Договором страхування, якщо вони не суперечать закону.

14.5. Договором страхування може бути передбачено, що Сторони залишають за собою право припинити взаємні обов'язки за Договором страхування у випадку введення особливого положення та інших надзвичайних заходів, об'явлених у встановленому порядку, а також у випадку дії непереборної сили, настання якої неможливо упередити, запобігти або уникнути – форс-мажор. Сторони повертаються до виконання своїх зобов'язань за Договором страхування після закінчення дії таких обставин.

Факт настання форс-мажорних обставин засвідчує Торгово-промислова палата України або інший, уповноважений законодавством України на це, орган.

14.6. Договором страхування можуть бути передбачені інші особливі умови страхування, якщо вони не суперечать чинному законодавству України.